

Заземјувачи и заземјувачки системи во електроенергетските мрежи

Карактеристики на тлото и негово влијание врз карактеристиките на заземјувачите

М. Тодоровски

Институт за преносни електроенергетски системи
Факултет за електротехника и информациски технологии
Универзитет Св. Кирил и Методиј

mirko@feit.ukim.edu.mk
pees.feit.ukim.edu.mk

Скопје, 2017

Специфична отпорност на тлото

- отпорноста на распростирање R_Z е директно пропорционална на специфичната отпорност ρ
- вредноста на специфичната отпорност ρ во голема мерка зависи од количеството на вода во земјата и количеството на солите растворени водата
- почвите кои имаат голем волумен на пори какви што се лапорец и глина имаат мали вредности на ρ
- цврстите компактни карпи со мал волумен на порите какви што се варовник и доломитите имаат големи вредности на ρ

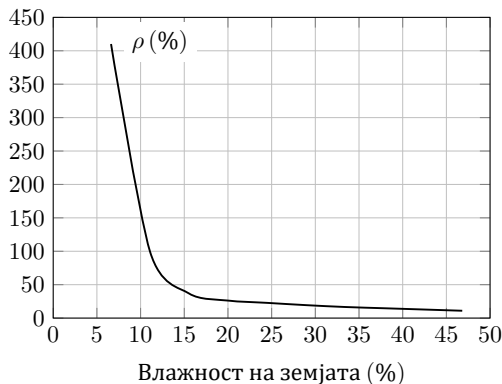
Специфични отпорности на некои почви

Средина	ρ (Ωm)
Дестилирана вода	10000
Морска вода	1
Речна вода	20 ÷ 40
Варовник компактен	400 ÷ 3000
Распукан варовник	200 ÷ 2000
Песок	100 ÷ 800
Лапорец	20 ÷ 300
Глинен шкрилец	20 ÷ 200
Глина	10 ÷ 60
Хумус	$\approx$ 10
Гнајс, метаморфни стени	500 ÷ 2000
Доломит	200 ÷ 10000
Сув бетон	1000000
Гранит/базалт	600 ÷ 10000
Чакал	200 ÷ 6000
Чакал со глина	80 ÷ 400
Глиновид песок	60 ÷ 150
Песочна глина	50 ÷ 60
Црвеница	20 ÷ 100
Бентонит	2 ÷ 8

Влажност на земјата

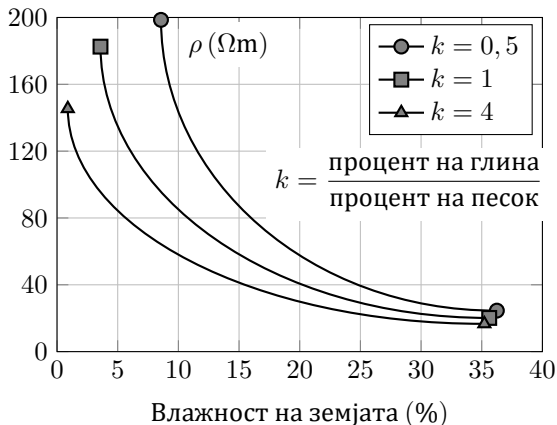
- а) сува (ρ е многу големо)
- б) влажна
- в) смрзната (ρ е многу големо)

Во мај и јуни специфичната отпорност ρ е најмала, а во септември и октомври таа е најголема.

Зависност на ρ од односот глина/песок

- песокот има полупроводни зрна од кварц со дијаметар $0,2 \div 2 \text{ mm}$ и слаба способност за задржување на влагата
- глината има колоидна структура со густо збиени честички од редот 10^{-6} mm и многу поголема способност за задржување на влагата

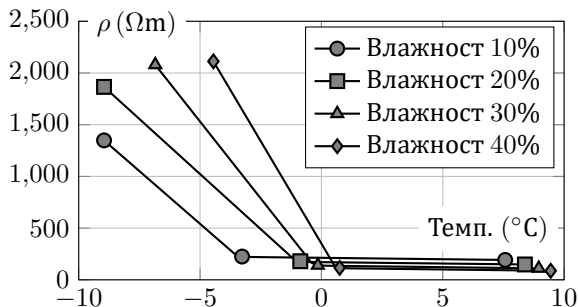

Соленост на земјата

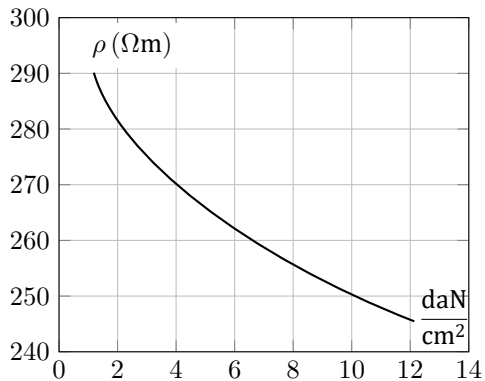
- соленоста на земјата влијае врз вредноста на ρ
- се предлага ставање на сол околу заземјувачот
  - ▶ ако процентот на солта е под 0,5% практично не влијае врз намалувањето ρ
  - ▶ процентот на сол од 0,5 % до 1 % е област на нагло намалување на ρ
  - ▶ концентрација на сол над 1% почнува да го нагризува металот во почвата

Температурата на земјата

- при иста влажност на со зголемување на температурата ρ се намалува
- со смрзнувањето на земјата ρ значително се зголемува
- за да се избегне смрзнување заземјувачите треба да се постават на длабочина на која земјата не мрзне

Набиеност на земјата

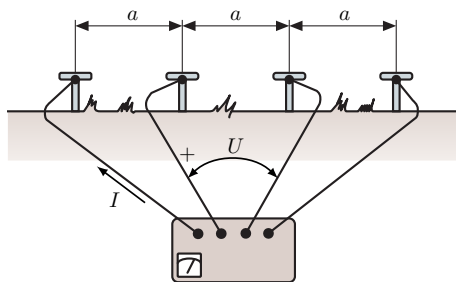

Мерење на специфичната отпорност на тлото

$$R = \mathfrak{R} \cdot \frac{\rho}{100}$$

ρ специфичната отпорност на тлото изразена во Ωm ,

$\mathfrak{R}$ константа на заземјувачот, која е еднаква на отпорноста на распространување на заземјувачот во хомогено тло со специфична отпорност $\rho = 100 \Omega\text{m}$.

$$\rho = 2\pi \cdot a \cdot \frac{U}{I} = 2\pi \cdot a \cdot R$$

Вредност на ρ на горниот слој со дебелина $h \approx a$. Постапката се повторува поголем број пати за $a = \{1, 2, 3, 5, 8, 10, \dots\}$ m.

Организација на мерењето

- за голем мрежест заземјувач теренот се шрафира со растер мрежа и потоа мерењата се вршат во јазелните точки од таа мрежа
- за заземјување на столбовите од надземен вод: дали мерењата да се вршат на сите столбни места или само на „репрезентативни“ места
  - ▶ ако сме оцениле дека ρ на делот од трасата помеѓу двете соседни мерни места битно не се менува можеме да мериме на секои 3 или 5 столбни места
  - ▶ на терените со чести промени на геолошки структури на тлото единствено исправно решение би било мерење на ρ на секое столбно место

Најмали дозволени пресеци на елементите од заземјувачите

Материјал: Поцинкуван челик

Лента со пресек 100 mm^2 со дебелина најмалку $3,5 \text{ mm}$

Тркалезен челик со пречник 10 mm

Цевка со пречник 38 mm и дебелина не помала од $3,5 \text{ mm}$

Аголник $65 \text{ mm} \times 65 \text{ mm} \times 7 \text{ mm}$

Профил U $6,5$ односно T 6 или други соодветни профили

Материјал: Бакар

Лента со пресек 50 mm^2 но не потенка од 2 mm

Јаже со пресек 35 mm^2

Цевка со пречник 30 mm , со дебелина не помала од $2,5 \text{ mm}$
